Bağışıklama Hakkında Çağrı Metni

Dünya Bağışıklama Haftası her yıl Nisan ayının son haftasında, aşıların yaşam kurtarıcı gücüne dikkat çekmek ve her yaştan bireyin aşı ile önlenebilir hastalıklara karşı korunmasının önemini vurgulamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2012 yılında ilan ettiği bu hafta, bağışıklama hizmetlerinin görünürlüğünü artırmayı hedeflemektedir. 2026 yılı için belirlenen **"Her Nesil İçin Aşılar Etkilidir"** teması, aşıların nesiller boyunca güvenli ve etkin bir şekilde bireyleri, aileleri ve toplumları koruduğunu ve geleceğimizi güvence altına almaya devam ettiğini vurgulamaktadır.

Uluslararası bilimsel veriler aşıların etkinliğini net biçimde ortaya koymaktadır: Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 1974-2024 yılları arasında yürütülen aşılama programları, 146 milyonu 5 yaş altı çocuklar olmak üzere, dünya genelinde yaklaşık 154 milyon ölümü önlemiştir. Aşılar küresel bebek ölümlerindeki azalmanın yüzde 40'ını sağlamış ve toplam 10,2 milyar sağlıklı yaşam yılı kazandırmıştır. Günümüzde aşılar sayesinde her dakika yaklaşık 6 çocuğun hayatı kurtulmaktadır. Bugüne kadar kızamık aşısı 93,7 milyon, tetanoz 27,9 milyon, boğmaca aşısı 13,2 milyon ve BCG 10,9 milyon yaşam kurtarmıştır. Polio (çocuk felci) aşısı ise 1,6 milyon yaşamı kurtarmasının yanı sıra 20 milyondan fazla insanın da felç kalmasını önlemiştir. Sözü edilen bu veriler, bağışıklamanın bireysel ve toplumsal düzeyde sağladığı yararın somut kanıtıdır.

Ne var ki güncel veriler aşılama konusunda küresel düzeyde bir gerilemenin yaşandığını göstermektedir. 2024 yılında 14,3 milyon çocuk hiçbir aşıya ulaşamamıştır. ("sıfır doz".) Dünya genelinde bebeklerin yalnızca yüzde 85'i DTP3 aşısının üç dozunu tamamlayabilmiş, çocukların ise yalnızca yüzde 84'ü ilk doz kızamık aşısı ile aşılanabilmiş; 20,6 milyon çocuk kızamık aşısının ilk dozunu alamamıştır. HPV, sarı humma, hemofilus, pnömokok ve rotavirüs aşılarında kapsayıcılık ise hedeflerin çok gerisindedir. Oysa aşı ile önlenebilir hastalıklar dünya genelinde hâlâ ciddi tehdit oluşturmaktadır. Bu bağlamda sadece 2024 yılında dünyada 359 binden fazla kızamık vakası bildirilmiş, boğmaca, difteri ve polio riski ise küresel düzeyde artmıştır.

Benzer kaygı verici tablo ülkemiz için de geçerlidir. Uzun yıllar yüksek aşılama oranları sayesinde kontrol altına alınan hastalıklar ne yazık ki son yıllarda yeniden artışa geçmiştir. Aşıya duyulan güvenin azalması özellikle 2015 yılından itibaren belirginleşmiş, sosyal medya aracılığıyla yayılan yanlış bilgiler ve pandemi tartışmaları bu süreci hızlandırmıştır. Bugün itibarıyla çocukluk çağı aşılarını yaptırmayan ailelerin sayısı yüz binlere yaklaşmış, 0-4 yaş grubunda aşı devamsızlığı oranı ise yüzde 10'a yaklaşmıştır. Ülkemiz genelinde kızamık ve boğmaca vakalarındaki yükseliş ulusal bağışıklama sistemindeki kırılganlığı açıkça göstermektedir. Daha önemlisi mevcut resmi verilerin, bölgesel farklılıklar ve nüfus kaydı olmayan çocuklar nedeniyle gerçek tabloyu yansıtmıyor olması pek muhtemeldir.

Bu noktada şeffaflık ve hesap verebilirlik hayati önem taşımaktadır. Sağlık Bakanlığı'nın yürüttüğü çalışmalara rağmen aşı yaptırmayan ailelerdeki artış, güvende azalma ve hastalıklardaki yükseliş mevcut stratejilerin yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Öte yandan aşı tereddüdü ya da reddine yönelik var olan ulusal verilerin bağımsız, ayrıntılı ve düzenli paylaşılmaması durumun gerçek boyutunun değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

Tüm bu vahim tablo karşısında biz Uzmanlık Dernekleri olarak, Dünya Bağışıklama Haftası nedeniyle sorumluluğumuzun bir gereği olarak muhataplarımıza çağrıda bulunuyoruz:

Sağlık Bakanlığı'na Çağrımızdır: Bağışıklama programlarında şeffaflığı ve bilimsel yaklaşımı acilen güçlendirin. Aşı oranları, bölgesel farklılıklar ve hastalık yüküne ilişkin güncel, doğrulanabilir verileri düzenli olarak kamuoyuyla paylaşın. Sağlık çalışanlarını destekleyin, açık ve empatik iletişimi teşvik edin. Aşı kararsızlığı ve dezenformasyonla, bilimsel veriye dayalı, çok boyutlu mücadele stratejileri geliştirin. Gerektiğinde yasal düzenlemelerle toplum sağlığını koruyun. Aşılara adil ve eşit erişimi sağlayın.

Topluma Çağrımızdır: Aşıların nesiller boyu koruma sağladığını unutmayın. Çocuklarınızı zamanında ve eksiksiz aşılatarak aile ve toplum sağlığına katkıda bulunun. Yanlış bilgilere karşı bilimsel gerçeklere sarılın. Sağlık çalışanlarının yanında olun ve hem çocuklarınızın hem de toplumun sağlığı için bağışıklama hizmetlerini destekleyin.

TTB-UDEK Yürütme Kurulu

Acil El Cerrahisi ve Mikrocerrahi Derneği
Adli Tıp Uzmanları Derneği
Akademik Geriatri Derneği
Akciğer Sağlığı ve Yoğun Bakım Derneği
Çocuk Alerji İmmünoloji ve Astım Derneği
Çocuk Nefroloji Derneği
Halk Sağlığı Uzmanları Derneği
Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği
Palyatif Bakım Derneği
Patoloji Dernekleri Federasyonu
Pediatrik Üroloji Derneği
Sualtı ve Hiperbarik Tıp Derneği
Tıbbi Genetik Derneği
Tıp Eğitimini Geliştirme Derneği
Türk Algoloji ve Ağrı Derneği
Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği
Türk Anesteziyoloji ve Reanimasyon Derneği
Türk Biyokimya Derneği
Türk Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği
Türk Dermatoloji Derneği
Türk El ve Üst Ekstremite Cerrahisi Derneği
Türk Farmakoloji Derneği
Türk Fizyolojik Bilimler Derneği
Türk Göğüs Cerrahisi Derneği
Türk İmmünoloji Derneği
Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği
Türk Klinik Biyokimya Derneği
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği
Türk Kolon ve Rektum Cerrahisi Derneği
Türk Neonatoloji Derneği
Türk Nöroloji Derneği
Türk Nöroradyoloji Derneği
Türk Nöroşirurji Derneği
Türk Oftalmoloji Derneği
Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği
Türk Pediatri Kurumu
Türk Pediatrik Kardiyoloji ve Kalp Cerrahisi Derneği
Türk Pediatrik Onkoloji Derneği
Türk Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Derneği
Türk Radyasyon Onkolojisi Derneği
Türk Radyoloji Derneği
Türk Tıbbi Rehabilitasyon Kurumu Derneği
Türk Toraks Derneği
Türk Yoğun Bakım Derneği
Türk Yoğun Bakım Uzmanları Derneği
Türkiye Acil Tıp Derneği
Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği
Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği
Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği
Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği
Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Hekimleri Derneği
Türkiye Psikiyatri Derneği
Türkiye Romatizma Araştırma ve Savaş Derneği
Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği
Türkiye Spor Hekimleri Derneği
Türkiye Ulusal Allerji ve Klinik İmmünoloji Derneği